

Från Moderssynpunkt

Några ord i anledning
af en artikel i Eira

Aftryck ur
Stockholms Dagblad
af den 3 Jan. 1902

Uti den medicinska tidskriften »Eiras» novemberhäfte för 1901 (n:r 21) finnes intaget ett referat af en afhandling eller kanske snarare ett föredrag af doktor Bloch, Hamburg, med titel »Hvilka åtgärder kunna vidtagas för att hindra könssjukdomarnas spridning?» Referatet meddelas utan alla kommentarier, vare sig berömmande eller klandrande, men redan dess plats på de första sidorna af en läkaretidskrift, just när frågan synes vara aktuell äfven här, torde hafva något att säga oss. Frågans vikt både för den enskilde och samhället torde ej kunna öfverskattas, äfven om alldeles motsatta åskådningar kunna göra sig gällande angående rätta sättet att gå till väga vid dess lösning.

Doktor B. angifver som hufvudsaklig smittokälla prostitutionen, både den offentliga och i all synnerhet den hemliga, och såsom dennas *orsak* åter »å ena sidan mannens könsdrift, å den andra den sociala omöjligheten att tillfredsställa denna drift genom

ett i naturenlig tid ingånget äktenskap.» Författaren erkänner, att »män finnas, som genom utvecklad sedlig styrka kunna undertrycka sin könsdrift; deras helsa behöfver ej, som allmänt påstås, lida deraf; men man är», fortfar doktor B., »derför icke berättigad att med Björnson, Tolstoy och andra sedlighetsfanatiker fordra, att alla unge män skulle kunna göra så». Författaren tvärt om varnar för att ställa för stränga fordringar uti detta fall och menar, att man derigenom skulle framkalla en del sedlighets- och andra förbrytelser. Hans första fordran för att kunna bygga ett friskt och sundt samhälle är, att prostitutionens »sociala nödvändighet erkännes». Det torde ej vara svårt att uppvisa både motsägelser, inkonsekvenser och obevisbara påståenden uti doktor B:s framställning, men här är ej platsen att bemöta dessa. Men d:r B:s åskådningssätt har så mycket att säga mödrarna och familjen och berör så nära en moders alla innersta lifsintressen, att det ej torde vara ur vägen, att hon får göra sin röst hörd.

Af doktor B:s sats — den, att man icke är berättigad att af mannen fordra sjelftukt — är de fallna kvinnornas olyckliga skara endast ett corollarium. Den blir en naturnödvändighet. Att det sedan är de ogynnsammast ställda samhällsklasserna, de, hvilka ej äro i tillfälle att skänka sina barn nödig vård och tillsyn, ej i stånd att skydda dem mot dåliga inflytelser utifrån, ej genom arf eller

varaktigt och tillräckligt aflönadt arbete förmå tillförsäkra dem en tryggad existens eller genom oskyldig och lämplig förströelse bereda motvigt mot frestelser i detta afseende från mera bemedlades sida, att det är dessa klasser, som nödgas afgifva prostitutionens kvinliga kontingent, är endast naturligt. Och hvartill tjena då alla uppoffringar af tid och penningar, af kropps- och själskrafter för att söka förekomma dessa olyckligas fall? Den ständigt verkande orsaken skall ständigt framkalla samma verkningar, och den som ända till blods arbetar uti barmhertighetens tjänst skall på sin höjd förmå att i någon mån modifiera urvalet af offren. Väntade man nästan ej, att författaren här skulle tillropa mannen ett: »Håll stilla och besinna dig! Vill du lägga sten på börda? Skall du ytterligare förbittra dessa vanlottades lif genom att skända den fattiga härden?» Men nej, det faller sig lika naturligt, att *hon* skall offras som att *han* intet skall offra!

Se på de bägge och jämför dem! Han är måhända utgången ur det bästa hem och har fått en i öfrigt förträfflig uppfostran; han är kanske född till rikedom, till samhällsställning, det finns kanske ej den plats, det äreställe, som han ej vågar eftersträfvä. För honom stå öppna de goda hemmen, och han kan välja sin maka bland sitt lands ädlaste döttrar. Och hon! Följ henne, vägled af doktor B. — hvilkens hand icke darrar — se henne träda ut från det fattiga hemmet, se

henne falla för de sociala missförhållandenas tryck och öfvermäktiga frestelser, följ henne på resan utför, tills hon hamnar uti prostitutionen och blifver den *socialt fredlösa*, utsatt för öfvergrepp, utpressningar och rättskränkningar af alla slag och betrakta henne slutligen, der hon, utstött och förskjuten, omgärdad af polisförordningar, der godtycket, ej rätten är bestämmande, går sitt oafbrutna kretslopp mellan gatan, fängelset och sjukhuset! Doktor B. förstår henne, förstår, att hon utan uppehåll sjunker och begär parallellt dermed allt strängare förordningar, långvarigare fängelsestraff — och afråder från att söka rädda henne, ty detta är i det närmaste lönlöst.

En af antikens store filosofer berättas hafva tackat gudarna, att han var en man. Jag i min ringhet tackar Gud att jag är kvinna, ty vore jag man skulle jag blygas, blygas, att allt detta för min skull måste gå ut öfver min fattiga, okunniga, vanlottade, utstötta syster.

Och huru skall en moder, vi mödrar, känna, när man kallt och lugnt för det »allmänna bästa» bygger samhällets säkerhet och sundhet på förtramandet af dess svagaste och minst bärkraftiga medlemmar? »Haf tröst!» tillropar man mig måhända, »det gäller ej dina döttrar, ej dem, som äro födda i lyckliga förhållanden, ej dem, som njutit välsignelsen af en vårdad uppfostran i hemmet hos fader och moder, ej dem som ega exi-

stensmedel nog att ej behöfva köpa arbete eller bröd med sin vanheder, haf tröst, det är ej dina döttrar. Det gäller »proletariatets, småborgarens», som ej har tillfälle att egna dem nödig omvårdnad, det gäller dem, som komma från de dåliga hemmen, det gäller de oäkta barnen, som med sin fader gått förlustiga hem och kanske äfven moder!» Och detta skulle vara tröst!

Doktor B. har som prostitutionens orsak angifvit mannens drift, hvilkens beherskande man ej har rätt att fordra, och vill på denna grund hafva fastslaget, att prostitutionen är en social nödvändighet. Huru vore det att i detta fall som i andra, der något missförhållande skall afhjelpas, gå till orsaken? Hvarför ej vädja till mannens rättskänsla, vädja till det hos hvarje man, som är värd namnet, befintliga behofvet att skydda de svaga och värnlösa, uti hvilket behof driften just borde ega sin naturliga motvigt? Doktor B. framhåller i sista delen af sin afhandling med skärpa, att en man, som ådragit sig en könssjukdom, sedan bör öfva återhållsamhet, och fordrar till och med lagstiftningsåtgärder, för att öfverföraren af dylik sjukdom skulle kunna åtalas och befordras till straff för tillfogande af kroppsskada. När doktor B. tänker så högt om den man, som redan förvärfvat lastbara vanor och möjligen anser sig intet vidare riskera, tänker, att han med ens, af pligtkänsla mot oskylda och kärlek till samhället, skall kunna bryta med

inrotade oseder, hvarför tror han då ej, att en ung, oförderfvad menniska för eget sjelfskydd och af känsla af förpligtelse mot den, som en gång skall blifva hans brud, och mot de barn han en gång skall bära på sina armar skall kunna ålägga sig samma sjelftukt *innan* han råkat uti olyckan, och hellre strida den strid mot sin drift, som är, som borde vara *mannens* del, hans rättmätiga, stora, dyrbara, välsignade del uti det lidande, som är förutsättningen för hvarje nytt menniskolif?

Misskänna vi ej, tänka vi ej för lågt om våra söner? Och är det ej i sjelfva verket en grymhet mot *mannen* att i detta afseende aldrig vädja till hans ädlare jag, att aldrig räkna med andra än hans sämre känslor — ej driften mena vi härmed; den finns, därför att han är människa — att aldrig af honom vänta någon sjelftukt för egen del, eller någon barmhertighet mot den svagare, utan snarare låta honom tro, att tygellösheten är en fördel för honom? Blir brodern lycklig genom den absolution man så frikostigt tilldelar honom, under det man lägger straffets, skammens, hela det sociala bannets börda på systemns svagare skuldror? Blir ej tvärt om detta frisägande i oändligt många fall, trots de uppoffringar, som göras för att skydda *honom*, orsaken till hans eget fördärf, till hans ohelsa, till hans för tidiga död, uppväxer ej derur den gnagande mask, som fräter hans lifslycka, och redan i modersskötet förgiftar hans egna barn?

Läkaren, som under sina studier af naturens lagar och människornas lif bättre än någon annan lärt sanningen af, att »hvad människan sår, det skall hon ock uppskära» och det »allt intill tredje och fjerde led», vore han ej lika skyldig som själasörjaren, vore han ej den rätte att lära såväl föräldrar som barn, att lära släktet, hvad dess frid tillhör? Och vi tro, att man skulle lyssna till hans ord. Ty det skulle stämma med vårt eget samvetes vittnesbörd och med vår erfarenhet af lifvet rundt om oss. Vidtag alla de goda och nyttiga reformer, som uti denna afhandling påpekas — och flere — rikta ansträngningarna på att åstadkomma en bättre moralisk uppfostran *utefter hela linien* lär att återhållsamheten är enlig med mannens värdighet och pligt och för släktets helsa och lycka nödvändig och att prostitutionen icke är en nödvändighet — och hjälp dem, som komma till korta, hjälp de skyldiga med de oskyldiga, och vi skola upplefva ett nytt Varde ljus! på ett område, som nu ter sig som idel mörker.

Moder.